

Okupatsioonikahjude hüvitamisest kirikutele – Riigikogu stenogramm 9. mail 2018

Väljavõtteid Riigikogu stenogrammist 9. mail 2018 okupatsioonikahjude hüvitamiseks kirikutele ja Kohtla-Järve korterite väljaostmiseks raha eraldamise seaduseelnõu esimeselt lugemiselt

Heimar Lenk KE:

Aitäh! Lugupeetud minister! On uskumatu, et selline seaduseelnõu jõuab Riigikogu lauale keskerakondliku valitsuse ajal. See seadus hakkab omandireformi reservfondi mõtet absoluutselt mõttetuks muutma, sellepärast et omandireformi reservfond oli ette nähtud omandireformi tagajärgede heastamiseks – siia hulka kuuluvad ka üürnikud –, kuid mitte sõjakahjude tasumiseks. Selles on see küsimus siin praegu. Minu meelest on see üsna valesti üles seatud, et me hakkame kirikule maksma neid kahjusid, mis oli sõja ajal tekitatud. Samamoodi võiks me igaüks siis ju küsida, et kuulge, ka mina kaotasid sõjas seda ja seda. Makske see kõik kinni riigieelarvest, aga mitte omandireformi reservfondist.

Oudekki Loone KE:

Aitäh! Härra minister, te ütlesite, et tegemist on väärtusotsusega. Palun seletage nüüd omandireformis oma kodust ilma jäänud inimesele, kes on 27 aastat õiglust oodanud, miks tema on vähem väärtuslik kui näiteks Eesti Evangeelne Luterlik Kirik, kelle jaoks lahendus leitakse paari kuuga. Kas sellepärast, et sellel inimesel ei ole sõjaeelseid pantkirju, sakraalvara ja kunstiteoseid? Sellepärast et tavalisel tööinimesel ei ole nõudeid, millega välja pressida, vaid ainult soov, et tema riik käituks õiglaselt. Aitäh!

Marika Tuus-Laul:

Aitäh! Ma olen ikkagi sunnitud veel kord küsima: miks te annate omandireformi ülekohtu heastamiseks ettenähtud raha kirikutele, kes ei ole ju ORAS-e subjekt? Miks te ei anna seda raha eelarvest? Me oleme selle poolt, et kirikutele võib-olla anda, aga te annate seda volest kohast. Ja muide, ka õiguskantsler tänase päeva seisuga ei pea seda sugugi õigeks, et me kompenseerime kirikute vallasvara sellisel kombel.

Peeter Ernits KE:

Hea juhataja! Hea minister! Täna on tegelikult Kohtla-Järvel suur päev. Uus minister Sikkut esitles tervishoiutöötajate eelnõu, mis on eelkõige Kohtla-Järve seadus, mis puudutab eelkõige Kohtla-Järvel asuva Ida-Viru Keskhaigla probleemi, kuidas tohtreid ja õdesid leida. Siis sina tuled teise Kohtla-Järve eelnõuga, kus on enamik tühje kortereid, mis tuleks ka lahendada. Oled sa mõelnud, et oleks võinud kahe peale ühe eelnõu teha – Kohtla-Järve probleemide eelnõu? Oleks saanud lahendada olulise asja ära. Ja need kirikuasjad oleks kusagile mujale pannud eelnõusse ja sundüürnikud veel kolmandasse, oleks kolm head asja.

Marika Tuus-Laul KE:

Aitäh! No te alustasite kirikutega, aga ma küsin: millal hakkate siis omandireformi ohvrite, sundüürnike muresid lahendama? Ja veel, mis puutub Eesti kultuuri ja n-ö rikkuse säilitamisse üldse Petseri kloostri maade kompenseerimine? Ei saanud aru ausalt öeldes.

Helir-Valdor Seeder IRL:

Aitäh! Austatud ettekandja, mul on küsimus. Nimelt eelnõu kohta, tsiteerin: "§ 7 lõiget 1 täiendatakse §-dega 7 ja 8 järgmises sõnastuses: "Omandireformi käigus või selle tagajärjel

kasutuseta jäänud ehitise või selle osa korrashoiu, lammutamise, saneerimise (juhin nüüd tähelepanu), elanike ümberasustamise või vastava tegevuse korraldamisega seotud kulude katteks". Kohtla-Järve linn asutati 1946 ja siin on väga palju küsitud, kas ka seal oli omandireformiga seoses probleeme, kas neid annab siduda kuidagi omandireformiga. Ja ma küsin nüüd, et aga juhul, kui ei anna siduda. Seletuskirjast tuleb välja, et Kohtla-Järvel paigutatakse inimesi ühest hoonest teise, kui mõned hooned on väga hõredalt asustatud. Kas siit võib siis välja lugeda, et tegemist on otseselt ikkagi omandireformi tagajärgedega, et mõeldud on hoopis sundüürnike ümberasustamist? Kas komisjonis oli sel teemal juttu või kuidas peab seda mõistma? Aitäh!

Jürgen Ligi Reform:

Omandireformi reservfondi erastamisest laekuva raha otstarve on lõplikult ja ammendavalt seaduses kirjeldatud. Kui mõni otstarve ära kaob, kuna raha on vähe, siis kindlasti ei saa olla raha vähesus põhjus, et neid otstarbeid sinna juurde kirjutada. Seadust oleks võinud korrastada, aga just see must poliitika tegemise viis on see, et me hakkame rääkima millestki kõrvalisest, me siin korrastame seadust. Ei, me ei korrasta seadust, me jagame siin raha. Ja on väga suur lootus, et ehk IRL, ehk sotsid ja ehk siis üks osa Keskerakonnast ei lähe sellise sahkerdamisega kaasa. Ma loomulikult ei arva, et siin see hind oleks, et sahkerdame kusagile veel, et siis oleks korras, näiteks kellelegi, keda me nimetame või keda millegipärast nimetatakse sundüürnikeks. See on ka üks häbematu müüt, selliseid inimesi tegelikult ei ole olemas. Aga olles ise omandireformi üks kannatajaid, ma saan vähemalt emotsionaalselt aru, lihtsalt see ei tohi olla jällegi asi, kus me maksame kinni emotsiooni omandi eest, mida ei ole kunagi olnud.

Tarmo Kruusimäe IRL:

Need inimesed, kes räägivad, et omandireformi käigus on tehtud inimestele ülekohut, niinimetatud sundüürnikud, siis mina leian, et kui me tahame sellel teemal kõvasti rääkida, siis meil Eestis on jäänud ära desovetiseerimine ja dekoloniseerimine ja päris paljud inimesed on saanud EVP-de eest erastada korterid, mis ei peaks nendele kuuluma mitte mingisuguse õigusega. Seega, kui me hakkame ülekohut siin heastama, peaksime vaatama, millise ülekohtu oleme me eelnevalt teinud. Ärme seda Pandora laegast ava!

Küll aga ma arvan, et me võime esimese lugemise lõpetada ja saata ta sinna uuesti komisjoni. Ma arvan, et minister tuleb, töötavad sellega ja me saame võib-olla sellest asja. Ja ma räägin ainult korteritest ja nendest maatükkidest. Kiriku asjaga olen päri.

Helmut Hallemaa KE:

Kindlasti, kui võtta nüüd Eesti õigussüsteemi laiemalt, siis on meil täna ju õiguspraktikas kõige levinum vorm – protsente ma ei tea, aga kindlasti on see üle 50 – kokkuleppemenetlus ja kokkulepe. Täna on kaks osapoolt pikaajalises vaidluses omavahel kokku leppinud ehk kirikud ja riik. Kindlasti on oluline selle asjaga minna edasi. Meie jaoks ehk Keskerakonna jaoks on kahtlemata äärmiselt oluline – ja seetõttu tuleb siin saalis ka välja see, et meil on erinevad arvamused – see, et lahendatakse ära sundüürnike küsimus. Mina olen küll seda meelt ja ei ole nõus härra Ligiga, et seda probleemi justkui ei ole, olen isik kahes osas selles mõttes, ma olen saanud kompensatsiooni tagastamise teel, aga minu peres on ka inimesi, kes kannatasid ka tegelikult tol hetkel õiglase sammuga, kuid kas ta kõiges oli õiguskas, on iseküsimus. Me lahendasime ebaõiglust, heastasime ebaõiglust, tegime ülekohut heastades

tegelikult ebaõiglust mitmete Eesti inimeste suhtes. Seetõttu arvan ma, et ka omandireformiga tuleb minna oluliselt ... või selle poolega ehk sundüürnike poolega tuleb minna oluliselt kiiremini edasi. Siin on üks oluline asi kindlasti riikliku registri tegemine. Ja julgen küll öelda, olles Keskerakonna fraktsiooni liige, et selle asjaga me oleks võinud tegelda kiiremini ja peame tegelema kiiremini, et see tõesti aastavahetuseks oleks olemas. See võimaldab meil saada selge pildi selles osas ette, sest on mitmed omavalitsused, eesotsas Tallinnaga, päris suures mahus siin seda õiglust heastanud, sõltumata või hoolimata riigi tegevusest. See on kindlasti tervitatav ja teretulnud. - - -

Aga lõpuks, ikkagi, õigus ja õiglus peavad käsikäes käima. Ma arvan, et mõlemad pooled – nii kirikutele tehtud ülekohtu heastamine ja teiste funktsioonide toomine omandireformi reservfondi funktsioonide hulka kui ka selle osa inimeste õigluse jalule seadmine, kes kannatasid ühe õigluse heastamise käigus – tuleb lahendada. Keskerakonna fraktsioon toetab eelnõu esimese lugemise lõpetamist. Esimese ja teise lugemise vahel on meil kõigil võimalik ja vajaduse korral ka vajalik teha oma ettepanekud eelnõu täiendamiseks-parendamiseks. Aitäh!